

REGISTRERINGER I RØSTLANDET NATURRESERVAT SOMMEREN 2008

STATUS FOR FUGLEFAUNAEN; FORTID, NÅTID OG FREMTID

NOF Bodø lokallag
ved Martin Eggen og Steve Baines

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Om Røstlandet naturreservat.....	4
Tidligere registreringer.....	5
1974: Registreringer ved Harald Misund.....	5
1981: Registreringer ved Steve Baines.....	5
1985: Utkast til verneplan for Nordland ved Fylkesmannens miljøvernaveiding.....	5
1987: Oversikt over fugler observert på Røst ved Tycho Anker-Nilssen / Ole Wiggo Røstad, (bestandsoverslag her inngår i boken "Fugler på Røst" Av Tycho Anker-Nilssen og Steve Baines). 5	
2000- 2008 Årlige rapporter om fuglefaunaen på Røst ved Martin Eggen.....	5
2005: Rapport om biologisk mangfold ved NINA.....	5
Rødlistearter (2006) med referanse til Røstlandet naturreservat og Røstlandets våtmarker.....	6
Registreringene sommeren 2008.....	7
Arter observert 7. og 9. juli.....	7
Oppsummering av registreringene.....	8
Røstlandet naturreservats funksjon for trekkfugler.....	9
Gjess.....	9
Ender.....	9
Rovfugl.....	9
Måker.....	9
Vadere.....	9
Ugler.....	9
Spurvefugl.....	9
Oppsummering:.....	10
Forandring i hekkefaunaen i Røstlandet naturreservat.....	10
Hekketall fra Røstlandet som helhet.....	11
Forslag til forbedringstiltak/veien videre.....	11
Redusere predatorer.....	11
Tjeld er en av karakterartene på Røstlandet.....	12
Restaurering og forbedring av kvaliteten på våtmarka.....	12
Ferdsel.....	13
Kultivering, tetting av grøfter og fjerning av tekniske inngrep.....	13
Flyplass/rullebane/utvidelse av reservat sørover.....	13
Bevaring av områdene hekkefuglene i reservatet er avhenging av.....	13
Bildesammenstilling.....	14
Sluttord.....	20

Forord

Denne rapporten har kommet i stand som et samarbeid mellom NOF Bodø og Fylkesmannen i Nordland, miljøvernaveidingen. Medlem i NOF Bodø lokallag, Martin Eggen, har siden begynnelsen av årtusenskiftet jevnlig hatt kontakt med Fylkesmannen for å diskutere bevaring av våtmarkssystemet i sin helhet på Røst. Dette fordi områdene utenfor reservatet er utsatt for dreneringer, gjengroing og tekniske inngrep. Dette har gjenspeilet seg på fuglefaunaen, og det har vært grunn til bekymring. En bedre kartlegging av hvilke ornitologiske verdier naturreservatet og våtmarka generelt faktisk inneholder per dags dato ble derfor aktuelt. Det har blitt stilt spørsmålsteget om naturreservatet ikke er tilstrekkelig for å ta vare på Røstlandets karakterarter og levedyktige bestander av de andre våtmarksfuglene. Rapporten er ment å komme med fakta omkring dette. Viktige momenter, som utvikling i bestandene inne i reservatet vil bli berørt, sammen med forslag til forbedringstiltak.

Når denne rapporten skrives vet vi at en ny flyplassutbygging vil berøre reservatet. Det er besluttet å utvide sikkerhetsområder ved Røst lufthavn, asfaltstripa blir forlenget 120m mot sørvest og innflygingslysene blir flyttet tilsvarende, i tillegg til at lysrekken forlenges med 90m. Enden av lysrekken blir da 210m lenger mot sørvest. Området der lysrekken står blir planert i mer eller mindre grad. Sikkerhetsområdet skal også utvides i bredde, ca 50m på hver side av rullebanen, igjen vil det være en

del planering, gjennfylling av myr og dammer, og flyplassgjerdet blir erstattet av et nytt, høyere gjerde i kanten av sikkerhetsområdet. Denne utbygging vil gripe inn i det forholdsvis begrensede reservatet, og en viktig del av reservatet vil dermed gå tapt. Det forhandles om en utvidelse av reservatet i sør for å kompensere for dette.

Utfordringene står i kø for reservatet og hekkefuglene generelt på Røstlandet, da dette kommer i tillegg til negative faktorer ornitologer har påpekt i en årrekke.

Vårt håp er at denne rapporten vil bli brukt aktivt i en plan for å ta vare på fuglebestandene på Røstlandet, både av kommunen og av fylket. Hva arealet som ligger innenfor reservatet angår, er det en rekke tiltak man kan sette i gang dersom man finner dette ønskelig.

Vi gjør leseren oppmerksom på at det i 2008 også er utarbeidet en avifaunistisk rapport over resten av våtmarkssystemet på Røstlandet via midler fra Viltfondet.

Bildene i denne rapporten er tatt av Martin Eggen.

Om Røstlandet naturreservat

Mot nordvest på Røstlandet, i Røst kommune, Nordland fylke, ligger Røstlandet naturreservat. Området ble besluttet vernet 19. desember 1997. Her følger et utdrag fra Fylkesmannens hjemmeside, der verneinteressene er kort omtalt (http://nordland.miljostatus.no/msf_themepage.aspx?m=1642#14111):

Røstlandet har generelt en meget rik og variert fuglefauna, og øyas beliggenhet gir dens våtmarksbiotoper særlige viktige trekkfunksjoner. Reservatet representerer for mange fuglearter et kjerneområde i øyas våtmarkssystem. Vadefuglgruppen er den dominerende under trekktidene med hittil observert i alt 24 ulike arter. Enkelte arter som f. eks. myrsnipe, tundrasnipe, dvergsnipe og sotsnipe forekommer i bemerkelsesverdig store antall. Artsmangfoldet av andre våtmarksfugl er også påfallende høyt, og pr 1984/85 var 59 arter registrert, med hyppige innslag av for landsdelen sjeldne arter. Hekkefaunaen i området er også rik, med en særpreget og interessant artssammensetning hvor bl.a. svømmesnipe inngår som karakterart. Reservatet omfatter dessuten en av totalt tre ferskvannsdammer på øya som er vurdert verneverdig grunnet ferskvannsbiologiske forhold.

Videre skrives det på refererte hjemmeside om kjente interessekonflikter:

- Øyas knappe arealressurser har medført at flere utbyggingsinteresser er opptatt av arealene.
- Reservatets utforming er resultatet av kompromissløsninger i forhold til ulike bruksinteresser.
- Forholdet til flyplassen, søppelplassen og til drenering i tilknytning til vannverket var vektlagt.

Jaktfalk er en hyppig gjest i Røstlandet naturreservat, da fortrinnsvis om høsten.

Tidligere registreringer

1974: Registreringer ved Harald Misund

Dette er en god rapport, men bærer preg av å dekke et stort område, og neppe egnet for å bruke som direkte referanse til dagens fuglefauna. Rapporten beskriver områder på Røstlandet, og har en fullstendig gjennomgang av observasjoner av alle arter. Man merker seg særlig antallet brushaner, som var opptil 6 hanner i spill. Opptil 3 hunner ble også observert. Hekkeadferd ble sett ved skytebanen, nord for det største vannbassenget. Observasjoner gjort av Steve Baines bekrefter at området som i dag ligger nord for det nye vannbassenget, og rundt selve vannbassenget før utbygging, var et viktig område for arten.

1981: Registreringer ved Steve Baines

Grundig rapport, også med inndeling av Røstlandet i soner. Her er det tegnet inn et større område, omfattende reservatet og omliggende områder, som utpekes som det viktigste området i vårmarskssystemet. Området som er tegnet er altså større enn reservatets grenser. De tallene som her presenteres kan ikke uten videre overføres til å gjelde reservatet, da de viktige områdene tegnet inn mot nord og mot sør, og helt i sørvest, ikke omfattes av reservatet. Mange bestandsanslag gis ikke, og anslaget på opp mot 2000 hekkende rødnebbterner i området er langt fra dagens virkelighet. Det viktigste å merke seg i forhold til reservatet er de oppgitte 5-6 parene med svømmesnipe (har vært opp mot 10 par de beste årene, Steve Baines pers. medd.), som i dag er redusert til 0-2 par. Utbyggingen av flyplassen gjør drømmen om tilbakekomst med en stabil hekkebestand ennå fjernere, dersom det ikke tas restaureringsgrep fra Fylkesmannen i andre områder av reservatet, eller det skapes nye områder i tilknytning til reservatet.

1985: Utkast til verneplan for Nordland ved Fylkesmannens miljøvernabdeling

Her sies det ingenting om hekkefugl i reservatet ift. antall, men svømmesnipe nevnes spesielt. Det skrives at det foreslåtte verneområdet representerer et kjerneområde for fuglene i vårmarskssystemet. Det skrives at en del trekkende vadere opptre i bemerkelsesverdige antall, men det går ikke klart frem om reservatet representerer de viktigste områdene på Røstlandet for disse artene. *Trolig er det her en misforståelse fra notatet til Baines (1981), som beskriver områder rundt reservatet, og ikke de endelige grensene. De endelige grensene omfatter rett og slett ikke en del viktige områder.* Videre er det opplagt at tursti gjennom reservatets nord(-øst)lige del har hatt en negativ effekt. Beskrivelsen fra utkastet til verneplan er ikke helt i tråd med den rådende oppfatningen om fuglelivet i reservatet anno 2008.

1987: Oversikt over fugler observert på Røst ved Tycho Anker-Nilssen / Ole Wiggo Røstad, (bestandsoverslag her inngår i boken "Fugler på Røst" Av Tycho Anker-Nilssen og Steve Baines).

En fin oppsummering av observasjoner, så vel hekking som trekk. Oversikten inneholder likevel få anslag over antall hekkepar, og ikke inndelt i lokaliteter på Røstlandet. Mest interessant er antall hekkepar som er referert i boken. Her brukes det tall på antall hekkepar av for eksempel, svømmesnipe, brushane og lappspurv som viser en kraftig tilbakegang for karakterartene på Røst siden (så sent som) 90- tallet.

2000- 2008 Årlige rapporter om fuglefaunaen på Røst ved Martin Eggen

Med fokus på trekkfugler og anslag av sjeldne hekkefugler på Røstlandet. Nesten årlige overslag over svømmesnipe, brushane, lappspurv og gulerle. Påpeker også hekking av skjeand og stjørtand.

2005: Rapport om biologisk mangfold ved NINA

Reservatet er ikke beskrevet i forhold til fuglefauna (se side 12.), og gir i det hele ingen holdepunkt for å si noe annet enn generelle betraktninger om fuglefaunaen på Røstlandet, verken i reservatet eller på Røstlandet i sin helhet. Det oppgis likevel at området har en høy naturverdi fordi det er lite påvirket av mennesker. Hva konkrete hekkeregistreringer angår er det ikke gjort noe arbeid, bare referanse til Martin Eggens rapporter på rødlistede arter.

Rødlistearter (2006) med referanse til Røstlandet naturreservat og Røstlandets våtmarker

Koder: NT: Nært truet VU: Sårbar DD: Datamangel CR: Kritisk

Art	Rødliste status	Status Røstlandet
Stjertand	NT	har hekket
Skjeand	NT	har hekket
Snadderand	VU	hekker
Hettemåke	NT	hekker
Svarthalespove	NT	hekket 2008, trolig også hekket tidligere
Storspove	NT	hekker
Brushane	DD	forsvunnet som hekkefugl de siste årene
Tyvjo	VU	hekker
Makrellterne	VU	hekker
Vipe	NT	forsvunnet som hekkefugl
Sanglerke	NT	hekker
Steinskvett	NT	hekker
Stær	NT	hekker
Bergirisk	NT	hekker

Høsten 2008 rastet opptil 5 alaskasniper sammen i reservatet. Dette er den største ansamlingen alaskasniper som er registrert i Norge.

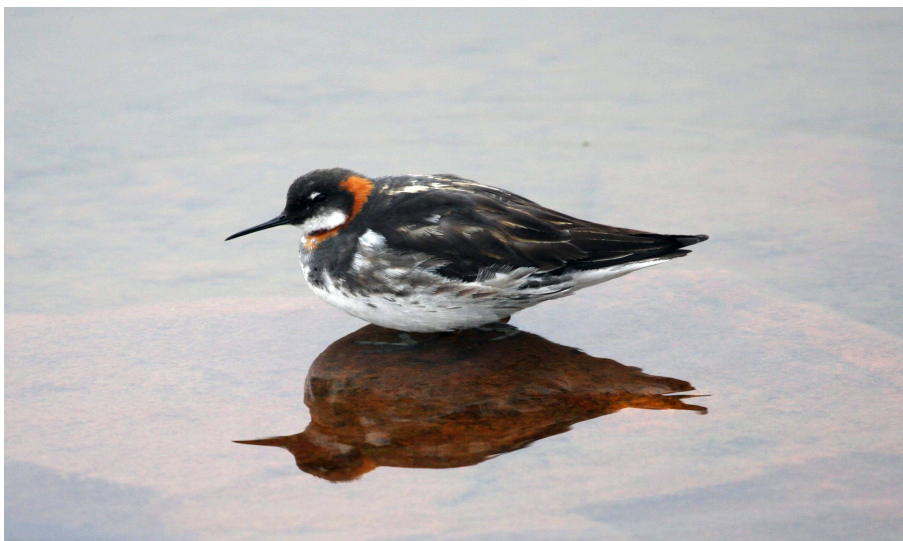
Registreringene sommeren 2008

Registreringene ble utført av Martin Eggen og Beathe Dømbe i juli 2008.

Været registreringsdagene var stort sett pent, men med noe frisk bris fra nord 7. juli. Registreringene ble gjort meget grundig, der vi gikk gjennom reservatet flere ganger. 6 timer ble brukt av to personer i reservatet disse to dagene, ergo 12 felttimer. Dette må ansees å være tilstrekkelig på grunn av lite reservat og begrenset hekkefauna. Hekkende fugler varslet ivrig under besøket. På grunn av noe sen registrering kan noen arter/par ha gitt opp hekkingen allerede, før vårt besøk. For noen arter var det vanskelig å avgjøre om unge fugler var klekket i selve reservatet, eller i nærliggende områder, eksempel her er steinskvett, linerle og hettemåke.

Arter observert 7. og 9. juli

Art	Antall / kommentar
Ærfugl	10 hunner, 10 pulli
Siland	1 hunn, rastende
Krikkand	1 hunn med hekkeadferd midt i reservatet
Havørn	2 ind. 1 rastende ad, samt 1 imm. fløy over
Tjeld	4 ind. (ikke hekkende)
Enkeltbekkasin	1 ind. spillende (1- 2 par hekker trolig i reservatet)
Brushane	1 hunn i egnet hekkebiotop midt i reservatet
Rødstilk	4 ind. (streif, muligens lokale hekkefulger, fløy over)
Småspove	2 ind. (hekkepar?), samt flokk på 6 ind. 7. juli. (streif, trolig lokale hekkefugler). 10 ind. sett 9. juli., også dette streif
Storspove	2 varslende individ på grensen av reservatet, mot det gamle vannbassenget øst for reservatet.
Myrsnipe	2 varslende ind. (2 hekkepar). Et par hekket ved dammene vest for sørenden av flystripen ,like ved flyplassgjerdet; et par hekket ved en liten dam helt sør i reservatet, mot Ystneset.
Svømmesnipe	Hann med hekkadferd (engstelig adferd) sett av Steve Baines 10. juli. Opptil 2 fugler, trolig begge hanner, observert 9. juli.
Sildemåke	4 ad. rastende, ikke hekkende. Tilhørte den britiske underarten.
Gråmåke	30 ind. Rastende.
Hettemåke	2 rastende ad, samt 1 1K, fersk, klekt på Røst, men uvisst hvor.
Fiskemåke	40 rastende, dessuten koloni på 35- 40 par. Minst 15 ikke flyveferdige unger sett.
Tyvjo	6 ad. Ingen hekking.
Skjærpiplerke	4 ind.
Linerle	2 ad., 4 1K
Steinskvett	1 ad. hunn, 5 1K
Stær	70 ind.

Svømmesnipe fra Røstlandet naturreservat. Arten er trolig på vei ut av fuglefaunaen på Røst dersom ikke forbedringstiltak gjøres.

Oppsummering av registreringene

Sesongen i reservatet i 2008 var spesiell for arter tilknyttet havet og næringssøk der. De fleste av disse hadde stort sett gitt opp hekkingen. Dette ble særlig merkbart med få hekkepar tyvjo, mens fiskemåkene klarte å få en del unger på vingene. Ingen par med tyvjo hekket i reservatet, og kun to par på hele Røstlandet klarte å få frem en unge hver. Ingen terner ble observert i nærheten av reservatet.

For våtmarksfuglen ble resultatet som forventet. Kun et par svømmesniper antas å ha hekket i reservatet, som det eneste par på Røst. I 2007 ble det sett to par med hekkeadferd (etter flere år med sporadisk tilstedeværelse).

En observasjon av en hunn brushane gir håp, etter mange år med bare ytterst få hanner observert tidlig vår.

23 arter ble observert i reservatet disse dagene. Utvalget av arter som forventet, men vi merker oss fraværet av steinvender og sandlo.

Naturreservatet fremstår som relativt artsfattig, med lite hekkefugl. Arter som heilo, sandlo, steinvender og rødstilk ble ikke funnet. Andre områder på Røstlandet har en rikere fuglefauna, med større utvalg arter. Til tross for trusler fra ferdsel, igjengroing og grøfter / kunstige avløpsbekker, (se senere i rapporten) finnes det likevel ennå fine myrområder i reservatet, og man antar at det er særlig for arter som myrsnipe, svømmesnipe og lappspurv at området kan ha en viktig hekkefunksjon. Området som er viktigste disse to førsnevnte artene trues sterkt av den planlagte utvidelsen av flyplassens sikkerhetsområder.

Totalt på Røstlandet ble 5-6 par myrsniper registrert hekkende på den østlige delen (Øyran ikke med i registreringen), derfor utgjør 2 par i reservatet en betydningfull del av registrert hekkebestand i 2008. Når blant annet lappspurv (og brushane) ikke ble funnet hekkende i reservatet i 2008 er det all grunn til å spørre hva man kan gjøre forbedre forholdet. Det er også bekymringsverdig at reservatet ikke omfatter en større del av hekkende våtmarksfugl på Røstlandet.

Det bør også nevnes at våren/sommeren 2008 var ekstremt nedbørsfattig, med uttørking av myrer som konsekvens.

Røstlandet naturreservats funksjon for trekkfugler

Området er svært flittig besøkt av ornitologer i trekketidene vår og høst. Det foreligger derfor god oversikt over områdets funksjon for trekkfugl. Her følger noen bemerkninger omkring dette, inndelt i ulike fuglegrupper.

Gjess

Området blir ikke hyppig brukt som beiteområde. Småflokker kan gå ned for rast, da gjerne etter å blitt skremt vekk fra andre områder. Områdene grenset opp mot reservatet i sørøst kan huse grågjess på sensommeren, her drives det også jakt i august. Gjess tiltrekkes av mer kultiverte områder på Røstlandet, men er her plaget av ferdsel og jakt. Grågås, hvitkinngås, kortnebbgås og tundragås er de hyppigste observerte gjessene i reservatet. Røstlandet yter en viktig rastefunksjon for gjess som behøver rast under trekket. En utvidelse av reservatet mot Ystneset (som er foreslått) vil øke reservatets betydning for denne artsgruppen.

Ender

Flokker med krikand og brunnakke lander av og til i reservatet under trekketidene. Stokkender kan påtreffes hele året. Endene bruker området som hvilested dersom de skremmes fra mer produktiv våtmark andre steder på Røstlandet, da reservatet er en av de lokalitetene med minst forstyrrelse på Røstlandet. Stjertand er en annen gressand som sees en sjelden gang inne i reservat, men påtreffes oftere andre steder på Røstlandet. Den er kategorisert som "nært truet" på rødlisten fra 2006. Dykkender bruker i liten grad reservatet. Siland forekommer sparsomt, da på rast/næringssøk, i den vestre delen med steinete brakkvannslandskap, mens opptil 50 ind. kan ligge ut mot sjøen.

Rovfugl

Jaktfalk, dvergfalk og havørn er de vanligste gjestene, sammen med en og annen vandrefalk. De nyttegjør tildels av gjerdestolper, tildels av tuer og andre forhøyninger i terrenget for å få oversikt.

Måker

Raster (lite næringssøk) i reservatets vestlige del, der det er brakkvann og steinete grunn. Områdets funksjon som rast og hvileplass har stor konkurranse fra vannbassengene da disse er optimalt lagt til rette for rast og vask for måker. Kun små flokker opptrer i reservatet. Små grupper med gråmåke og svartbak kan også sitte på gressbakker/tuer i reservatet.

Vadere

Forslaget til verneområdet fra 1985 (tidligere referert) gir inntrykk av at området har en viktig funksjon for trekkende vadere, der tundrasnipe, dvergsnipe og sotsnipe nevnes spesielt. Dette stemmer til dels. Særlig tundrasnipe og dvergsnipe, som liker områder med våtmarkspreg under trekket, finner mat i den delen av reservatet som er vendt ut mot vågen mellom reservat og Øyran. Her finner man småflokker i fjærebeltet, og i grunne dammer. Det er et inntrykk at vaderne finnes i mindre antall enn tidligere rapportert, men om dette er en nasjonal trend, eller skyldes endringer i reservatet, vites ikke. Det er likevel behov for å påpeke hvor viktig tilførsel av tidevann og tang er, utbygginger utenfor reservatet som kan endre på dette, må ikke forekomme. Andre lokaliteter på Røstlandet, områder som ikke er vernet, utgjør like viktige rasteplasser for vaderne. Her må Ystneset, Kvalvågen/flyplassen, Langneset og Øyran trekkes frem. De viktigste områdene er sterkt utsatt for utbygningspress, og kanskje det viktigste arealet vil forsvinne når flyplassen utvides (i bredden). Brushane kan likevel av og til sees i nokså store flokker på næringssøk og rastende i reservatet.

Ugler

Jordugle kan påtreffes i reservatet i trekktiden dersom man er heldig.

Spurvefugl

Trost og stær kan beite i reservatet i nokså store flokker på høsten. Disse utnytter likevel i større grad beiteområder. Skjærepiplerke og heipiplerke er andre tallrike arter.

Oppsummering:

Området fanger bare opp en liten del av fuglene som bruker Røst som stoppested under trekket. Skal Røstlandet fortsatt være en viktig trekkplass, må også andre areal ivaretaes. Det minnes om at Røst for mange arter er en naturlig rasteplass, og at det er meget viktig at disse funksjonene ivaretas. Dette er en viktig del av et nasjonalt og regionalt fuglevern.

Forandring i hekkefaunaen i Røstlandet naturreservat

På grunn av ulike grenser for områdene, eller vanligst; ingen oppdeling av Røstlandet i tidligere avifaunistiske rapporter er det vanskelig å si noe om utviklingen av våtmarksfugl i reservatet. Det som er verdt å merke seg, er følgende:

- Ornitologer anser ikke naturreservatet for å være tilstrekkelig for å opprettholde et levedyktig våtmarkssystem. Viktige områder ligger utenfor reservatet, og er utsatt for stadig utbyggingspress. Dette gjelder blant annet hekkeområdet for toppand, svarthalespove (underart *islandica*), gulerle, hettemåke, diverse gressender, i stor grad alle hekkearter av vadere med mer. Området fremstår som verdifullt fordi det er lite preget av tekniske inngrep, og inneholder fine områder av inntakt myr, uten at hekkefaunaen nødvendigvis reflekterer dette. Videre undersøkelser og restaureringstiltak er nødvendig, sammen med en utvidelse.
- I forhold til gamle registreringer kan man anta at antall sjøfugl, i hovedsak måker og terner, har gått tilbake i reservatet. Se spesielt tidligere referert notat fra Baines (1985)
- Karakterarten svømmesnipe har nesten forsvunnet som hekkefugl per dags dato. Hekking av lappspurv (ikke antallbeskrivelse fra reservatet tidligere) er sporadisk, av og til med et hekkepar. Det er usikkert om brushane noen gang har hekket i reservatet, trolig har denne hatt kjerneområdet lenger øst og sør-øst i Ystneset samt i området rundt vannbassenget før det ble utbygget. Denne hekkebestanden er nå meget skjør, eller borte. Det er ikke registrert hekking de siste årene, til tross for nokså stor ornitologisk aktivitet.

Hekkende myrsnipe på Røstlandet 2008.

Hekketall fra Røstlandet som helhet

Tidligere tall bare fra naturreservatet er som tidligere nevnt mangelvare. Følgende tall for våtmarka på Røstlandet (i sin helhet) kan oppsummeres:

Art	1992	2008
Småspove	Cirka 15 par hekker	7- 8 par. 3-4 par Øyran, cirka 4 par i våtmarka.
Storspove	5-6 par hekker	4-5 par
Enkeltebekkasin	5 par	6 par
Rødstilk	5-6 par	7 par
Vipe	5-6 par	Borte. Ikke hekket siden årtusenskiftet, og observeres sjeldent
Brushane	6-10 hanner spiller om våren, hekker i mindre antall	2 hanner sett om våren, ingen spill. Hekking ikke indikert, men observasjon av hunnfugl i mulig hekkeområde juli 2008, samt 3 ind. ved vannbassenget.
Myrsnipe	10- 15 hekkende par Røstlandet	5-6 par funnet hekkende. Øyran ikke medregnet. Her hekker normalt 2- 3 par hvert år
Svømmesnipe	5-6 hekkepar	1 antatt hekkepar
Hettemåke	5-10 par hekker	2-3 par hekker
Tyvjo	30- 50 par (hele Røst)	3 hekkende par Røstlandet (Øran inkludert), spilte skadet i juli. Unormalt dårlig år, men trenger overvåking
Lappspurv	4-5 par hekker	0-2 par hekker

Forslag til forbedringstiltak/veien videre

Redusere predatorer

Røstlandet huser en stor bestand katter, både tam- og villkatter. Antall villkatter er trolig tresifret. Hvor stor skade disse gjør i naturreservatet er ukjent, men katter blir observert også ute i våtmarka. Man kan anta at katter utgjør en betydelig risiko for en måke- eller rødstilkunge. Å redusere denne bestanden bør settes på dagsorden. I norsk naturforvaltning har man i andre sammenhenger vært svært skeptisk og restriktiv med å innføre fremmedelementer i naturen. Forvaltningen bør derfor kunne kreve at dette blir tatt tak i, blant annet i kraft av at det ligger et naturreservat i området.

På Røstlandet finnes det rotter. Mange katter blir derfor sett på som et redskap for å holde bestanden av rotter nede. Dette er et argument som ikke tar hensyn til den skaden kattene volder på fuglefaunaen. Så kan man spørre seg hvilke skader en stor rottebestand gjør på fuglelivet (blant annet gjennom å ta egg). Dette har undertegnede ingen formening om, men vil peke på at det finnes alternative, mer målrettede metoder å bekjempe rotteplagen på.

Tjeld er en av karakterartene på Røstlandet.

Restaurering og forbedring av kvaliteten på våtmarka

Det finnes gode metoder for å restaurere eller forbedre et område. Fylkesmannen i Hedemark vet mest om dette i Norge, og her fins det materiell man kan få tak i, og la seg inspirere.

For Røstlandet naturreservat må det være et mål at våtmarka holder så godt på vannet som mulig. I tørre somre tørker store områder ut. Hva som var vanlig tidligere, er usikkert. Det er heller ikke et stort poeng, landskapet forandrer seg stadig. Naturlig og unaturlig (menneskeskapt) suksessjon og andre endringer kommer. Som forvaltere av naturverdier bør man bruke den faglige kunnskapen til gode for det man er ment å verne om. Dersom norske våtmarksreservater ikke blir skøttet vil verneverdiene over tid gå tapt.

Flere plasser er det gravd dreneringsgrøfter som må tettes. Andre plasser, uten tillagde grøfter, bør man lage demninger for å hindre at vann renner ut, og ny våtmark kan skapes. Særlig må dette vurderes der man ser at typiske gressarter har tatt over for myrplanter som starr osv.

Det bør graves et større vann der svømmesnipene og andre våtmarksfugler kan trives. Dette vannet bør ha bukter, og gjerne øyer der fuglen kan hekke i fred. Det er viktig at kantene ikke skrår brått ned, slik at man hurtig kan få opp kantvegetasjon.

En befaring med tanke på disse tingene bør komme på plass raskt.

Den opprinnelige myra som fortsatt representerer noe av kvaliteten i naturreservatet, bør selvsagt få stå i fred.

Enkle tiltak kan gjøres ved å fjerne overflatetorv/gress, slå gress om sensommeren (når marka er tørr). Det bør settes av midler til et slikt arbeid, fulgt av en befaring og et møte der man bestemmer konkrete inngrep for å øke reservatets profil som en viktig våtmark.

Ferdsel

Ferdselen i naturreservatet er betydelig i den nordlige delen. Her er det anlagt en tursti. Det vites ikke rapportskrifterne om dette er gjort i samarbeid med Fylkesmannen, som er forvaltere av naturreservatet. Denne ferdselen virker forstyrrende på hekkefaunaen. Dersom sti skal anlegges gjennom reservatet bør det gjøres befaring først, for å legge den mest mulig gunstig til. Det hadde også vært på sin plass å hatt en observasjonshytte/"hide" her, der man kunne observere fugler i reservatet uten å forstyrre dem. Ferdselen i reservatet, og i våtmarken generelt, har økt de siste årene i følge våre observasjoner. Folk vil ut på tur, og med økende drenering er områdene blitt tørrere, og mer tilgjengelig.

Flere ganger er det observert at båndtvang ikke overholdes, både i hekketiden og ellers i året. Her bør lensmannen få en henstilling om å ta disse problemene alvorlig.

Kultivering, tetting av grøfter og fjerning av tekniske inngrep

Her trengs det en opprydding. Reservatet må systematisk gåes igjennom med tanke på dette. Det bør være en kontroll med dette hvert år. Dette med dreneringsgrøfter er et problem som også innbefatter reservatet. Se billedokumentasjon under.

Flyplass/rullebane/utvidelse av reservat sørover

Utvidelsen av naturreservatet ble aktuelt etter at en viktig del av reservatet måtte gi tapt for samfunnsinteresser. NOF Bodø lokallag har tidligere på befaring rådet Fylkesmannen til å forsøke å innlemme Ystneset (den sentrale delen) inn i naturreservatet. Vi har også pekt på det gamle vannbassenget med omeng (Brasen) øst for naturreservatet som et viktig område. Per. september 2008 ser det ut som om naturreservatet vil bli utvidet *mot* Ystneset, men ikke innbefatte hele områder, bare en mindre del. Ystneset er satt av til næringsformål, og Røst mister dermed sitt kanskje tradisjonelt viktigste våtmarksområde. Her var det et stort potensiale for restaurering, da området er truet av igjengroing. Før ble området brukt til beitemark for kyr. Likevel, NOF Bodø lokallag er glade for den utvidelsen som er i ferd med å skje, dette området har kvaliteter. Sommeren 2008 spilte det enkelbekkasin her, dessuten hekket det trolig rødstilk.

Bevaring av områdene hekkefuglene i reservatet er avhengig av

Myrsniper, rødstilk, spover, måker, krikkender og andre fugler som hekker/kan hekke enkelte år i reservatet er avhengig av at områdene rundt reservatet ikke forsvinner, eller blir av en forringet kvalitet. Dette gjelder i stor grad områdene rundt naturreservatet, våtmark som på mange områder har større avifaunastikse kvaliteter enn selve reservatet. Mange arter henter sin mat her, andre tar med ungene sine hit etter klekking. Noen tar med seg unger inn i reservatet etter at de er klekt. Spesielt *tringa*- og *calidris*-vadere benytter seg av områdene ved flyplassen på matsøk, samt Langneset. Disse områdene må i fremtiden sikres mot utbygging og tekniske inngrep. Så mye areal har forsvunnet de siste tiårene, både i form av gode hekkevann og myrer som har blitt borte, og fjærelokaliteter (gjelder spesielt sør på Røstlandet), at tiden er overmoden for å se på hele Røstlandet under ett.

Bildesammenstilling

Naturreservatets sørvestlige del

Her er det laget en demning i naturreservatet. I bakgrunnen ser vi Ystneset. Demning var i sin tid laget som «fundament» for sauegjerdet, om det er gjort før eller etter at området ble vernet er usikkert. Vi ser at den stanser tilførselen av vann til myrområdene på Ystneset, og bør således være høyst diskutabel.

Dreneringsgrøft sør i reservatet.

Klassisk område fra naturreservatet. Inntakte myrområder står frem som små "øyer", mens vi i forgrunn ser beitemark. Vannstanden er lav.

En av de større dammene. Annhammaren i bakgrunn. Få arter hekker ved denne dammen, og miljøet er nokså sterilt.

Et av de mer fuglerike områdene mot nordvest. Legg merke til svømmesnipen nede til høyre for midten i bildet. Dette området vil ikke bli direkte berørt av flyplassutbyggingen.

Nok en dreneringsgrøft midt i reservatet.

Brakvannsområde/fjæreområde i naturreservatet, mot søppelfyllingen. Blir i svært liten grad benyttet av fugl under trekk, innbefattet vadere. Mulig har forholdene endret seg over tid? Tekniske inngrep utenfor reservatet kan ha endret tilførsel av vann og tang. Vaderne samler seg i mange små flokker i tilknytning til våtmarka.

Myr med tørrlagt vann ved enden av flystripen, ved grensen til naturreservatet. Vannet er tørrlagt på grunn av dreneringsbekk.

Myrområde vest for flyplassen. Her hekket det myrsnipe i 2008. Også et tradisjonelt godt område for lappspurv og gressender. Blir berørt av flyplassutbyggingen, myrsnipen hekket inntil gjerde. Tursti går gjennom området og forstyrrer fuglefaunaen.

Turstien, sett mot sørøst.

Ved enden av flystripa. Montering av lufthavnas innflygingslys er gjort på en slik måte at området er drenert ut. Vi ser skiltingen av naturreservatet i forgrunn.

Dreneringsbekk ved flyplassen, i reservatet.

Sluttord

Det er ønskelig med årlige tellinger i reservatet, og NOF Bodø lokallag imøteser gjerne et initiativ fra Fylkesmannens miljøvernavdelingen her. Dette for å følge hekkefaunaen over mange år. Det er ønskelig at tiltak for å bedre hekkefaunen iverksettes, og effekten av disse vil være verdifull å loggføre. Omfattende tekniske inngrep i form av flyplassutvidelse, og forhåpentlig en utvidelse av reservatet mot sør, er ventet i reservatet i nær fremtid, og virkninger her er viktig å kartlegge. Vi gjentar nok en gang at en utvidelse mot øst, med det gamle vannverket innbefattet, ansees som nødvendig for å ivareta et levedyktig vårmarskssystem ift. fugl. Forslag til forbedringstiltak må gripes tak i. Kvalvågen bør innlemmes i naturreservatet.

Martin Eggen og Steve Baines, okt. 2008